

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Beowulf* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heorot.dk/beowulf-rede-text.html#fp>.
2. *Genesis* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.georgetown.edu/labyrinth/library/oe/texts/a1.1.html>.
3. *A Journey Charn* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.northvegr.org/lore/anglosaxon_corp/346.php.

ТУРЧИН В.В.

Івано-Франківський національний університет ім. В. Стефаника

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ У СУЧАСНОМУ НІМЕЦЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Сучасний німецький медіадискурс постійно поповнюється лексичними інноваціями – німецькими композитами-неологізмами та афіксальним словотвором. Значного поширення набувають змішані неологізми-композити, а також неасимільовані англійські запозичення, які застосовуються переважно з прагматичною метою.

Ключові слова: медіадискурс, лексичні інновації, неологізми, композити-неологізми, афіксальний словотвір, конотація, прагматичні аспекти, масова комунікація, семантичні перетворення, метафоризація.

Современный немецкий медиадискурс постоянно пополняется лексическими инновациями – немецкими композитами-неологизмами и аффиксальным словообразованием. Особое распространение имеют смешанные неологизмы-композиты, а также неассимилированные английские заимствования, которые преимущественно употребляются с прагматической целью.

Ключевые слова: медиадискурс, лексические инновации, неологизмы, композиты-неологизмы, аффиксальное словообразование, коннотация, прагматические аспекты, массовая коммуникация, семантические преобразования, метафоризация.

Modern German media discourse is constantly enriched by lexical innovations – German composite neologisms and affixal word composition. A mixed type of composite neologisms and also non-assimilated English loan words are widely spread and mainly used as pragmatic units.

Key words: mass media discourse, lexical innovations, neologisms, composite neologisms, affixation, connotation, pragmatic aspects, mass communication, semantic modifications, metaphorization.

Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Виникнення нових лексичних інновацій – складний, багатоаспектний процес, який свідчить про динаміку розвитку мови, необхідною умовою якої є її безперервне поповнення новими одиницями. Сучасні лінгвісти трактують неологізацію не лише як процес появи нових слів, але як і явище, що включає запозичення, семантичні трансформації слів, а також утворення, наприклад, композит, та стійких словосполучень, що і становить **актуальність** дослідження. **Предметом** дослідження є сучасний німецький медіадискурс. Важливим аспектом дослідження неологізмів є аналіз

особливостей їх функціонування насамперед у медіадискурсі, для якого характерне постійне оновлення лексичного вокабуляру, що є **об'єктом** дослідження. У ньому найяскравіше проявляються прагматичні параметри неологізмів. Важливою характеристикою медіадискурсу є постійна лексична креативність, яка чітко простежується у вживанні неологічних одиниць, тому що в них закріплюються соціально значущі концептуальні смисли. Прагматичний аспект неологізмів характеризується різноманітністю засобів передачі інформації, оскільки він охоплює буквально всі сфери життя [1:111].

Експресивні неологізми посилюють виразність висловлення, що яскраво простежується у публіцистичному стилі мовлення, призначення якого формувати громадську думку, а основною його рисою є логізація викладу з емоційно-експресивним забарвленням, що чергуються. Мовна експресія спирається на ряд факторів: психологічні, соціальні, етнопсихолінгвістичні та внутрішньомовні. Оцінка та емоція, як смислоутворюючі компоненти, стимулюють процеси породження лексичних одиниць і розвиток їх семантичної структури при лексико-семантичному й контекстуальному варіюванні значення.

Нові лексичні інновації у мовленнєвій комунікації, немов ті сонячні промені, за допомогою яких ми охоплюємо ментально нову дійсність. Експресивно забарвлена лексика має більш складну смислову структуру ніж лексика нейтральна. Вона характеризується конотативною семантикою, що створюється тим додатковим макрокомпонентом семантичної структури, який визначається як конотація і вбирає в себе стилістичну, оцінну й емоційну функції, тому що конотація має форму суб'єктивно-оцінну до денотативного значення [2:55]. Експресивний новум відображає вияв емоційного, суб'єктивного, зацікавленого відношення до його семантики, що і складає експресивний ефект його значення і його доцільність у мові. Вживання неологізмів у дискурсі обумовлене потребою донести до адресата у виразно-яскравій формі нову інформацію, оцінити її та вплинути іллокутивно або перлокутивно на систему його цінностей, тому що засоби масової інформації мають найбільшу силу впливу на мовну поведінку людей.

Сучасний німецький медіадискурс репрезентований чималою кількістю лексичних інновацій, що пов'язано в першу чергу з технічним прогресом (комп'ютеризацією, мікроелектронікою, телекомунікацією та політичними подіями і реформами). Найчастіше неологізми

використовують у заголовках текстів. Вони сприяють лаконічності та образно-експресивному висловленню. Їх завдання полягає у прагматичній установці, вони виступають образними стилістемами з виразово-характерологічним потенціалом, оскільки ще не втратили своєї номінаційної новизни і служать засобом естетичного почуття як мовця, так і реципієнта. У заголовку починається актуалізація категорій перспекції і прагматичності (вплив на читача з метою зацікавити і переконати його). Категорія перспекції формує читацьке очікування. Заголовок – це рамковий знак тексту, яким текст відкривається і до якого читач ретроспективно повертається [3:97]. Неологізм у заголовку пронизує весь текст, зв'язує кінець та початок, бере участь в актуалізації категорії зв'язності та ретроспекції.

В.Г. Костомаров підкреслював, що будь-яка переконливо-організуюча масова інформація повинна бути емоційно-образною, а не тільки змістовно-раціональною. Масова комунікація виступає синтезуючим явищем, а її мова – послідовним співвідношенням експресії та стандарту [4:257-258]. Неологізми у медіадискурсі – це свого роду мікрообрази, а образ розкриває часто важливу думку автора, тобто виконує гносеологічну функцію; це – експресивно-емоційні лексичні одиниці, у яких чітко виражена образність, виразність, емотивність. Їх основною функцією є не номінація, а образно-емоційна оцінка подій, дій, предметів тощо. Яскраве слово допомагає часто запам'ятати зміст тексту, викликає певні асоціації, впливає свідомо і несвідомо на людську психіку.

Зазначимо, що лексичні інновації проходять стадії інтеграції: соціалізації (їх сприйняття) та лексикалізації (закріплення у мовній системі). Результати нашого дослідження засвідчили, що переважна більшість сучасних неологізмів виникає шляхом словотвору – утворення складних композит, деривативним способом, внаслідок запозичень, в першу чергу англіцизмів (з різних галузей науки і техніки, які часто у німецькому медіадискурсі набувають нових значень), рідше утворенням похідних слів та шляхом довільного словоскладання. Наш аналіз базувався на німецькій газетно-журнальній інформації, теленовинах, опитуванні інформантів м. Гагенов (ФРН) та на найновіших лексикографічних джерелах, зокрема словнику У. Квастгоффа (2007) [5]. Вибірка базувалась виключно на іменниках, оскільки вони є домінуючими.

Наведемо приклади неологізмів-комполит із з'єднувальним компонентом (*echte Komposita*): *Beitragsjahr* (d. h. Jahr, in dem man in die gesetzliche Sozialversicherung eingezahlt hat) – Nur 20 Mio Rentner bekommen derzeit den gesetzlichen Höchstbetrag, der an den so genannten Eckrentner mit 45 **Beitragsjahren** ausbezahlt wird (ZDF heute vom 17.04. 2004); *Bekleidungskette* (d. h. Handelskette im Bereich Textilien). – Teure Models in billige Wäsche zu stecken, was bisher der best Werbetrick der schwedischen **Bekleidungskette** Hennes & Mauritz (Frankfurter Rundschau vom 13.11. 2004); *Gefährdungslage* (d. h. potentielle Bedrohung für die Bevölkerung). – Es gibt keinerlei Unterschied zwischen London, Washington, Paris, Rom oder Berlin, was die **Gefährdungslage** angeht ... (Rhein-Zeitung vom 21.11.2003); *Grundsicherungsgesetz* (d. h. Regelung zur Absicherung des Lebensunterhalts für Bedürftige). – Es seien 3,2 Mio Euro für Leistungen nach dem **Grundsicherungsgesetz** ausgegeben worden (Frankfurter Rundschau vom 27.01.2004).

Комполити-неологізми без з'єднувального компонента (*unechte Komposita*): *Barspende* (d. h. In bar gezahlte Spende an Parteien, die evtl. nicht ordentlich verbucht wurde). – ... Der Abgeordnete hatte eine **Barspende** von Genz angenommen und diese – vermutlich über Jahre in seinem Privatbesitz behalten, ohne die Partei zu informieren (Süddeutsche Zeitung vom 20.06.2002); *Flutopferhilfe* (d. h. Spenden für Opfer einer Hochwasserkatastrophe). – Hamburg will gemeinsam mit den Hansestädten Bremen und Lübeck die **Flutopferhilfe** auf Küstengebiete in Sri Lanka konzentrieren (Die Welt vom 11.01.2005). *Flüssigsprenstoff* (d. h. Sprengstoff in flüssiger Form). – Die Verdächtigen wollten **Flüssigsprenstoff** im Handgepäck an Bord mehrerer in die USA fliegender Maschinen bringen, sagte Paul Stephenson von Scotland Yard (Tagesschau vom 11.08.2006); *Defizitobergrenze* (d. h. maximal zulässiges Defizit im Staatshaushalt). – Damit gibt die Bundesregierung erstmals klare Zusage, dass nach vier Verstößen in Folge die **Defizitobergrenze** von 3.0 Prozent der Wirtschaftsleistung bereits 2006 unterschritten werde und nicht erst 2007 wie ursprünglich geplant (Focus vom 6.09.2006).

Ціла низка сучасних неологізмів виникає також деривативним способом. Так, наприклад, при утворенні неологізмів-комполит набуває частотності префікс *anti* (гр.) – анти, проти, який надає іменникам значення заперечення, протилежності, протидії: *Antiabspaltungsgesetz* (*auch: Anti-Abspaltungsgesetz* – d. h. Gesetz, das die Abspaltung einer Region oder Provinz von einem Land verhindern soll). – Das umstrittene

Antiabspaltungsgesetz demonstrierte die Entschlossenheit, den Unabhängigkeitskräften niemals zu erlauben, Taiwan von China abzutrennen (Frankfurter Rundschau vom 07.03.2005); **Antidiskriminierungsgesetz** (auch: *Anti-Diskriminierungsgesetz* – d. h. Gesetz gegen Diskriminierung). – Die Union hat heftige Kritik am gepalnten **Antidiskriminierungsgesetz** geübt (Die Welt vom 23.02.2005); **Antiterroroperation** (auch: *Antiterror-Operation, Anti-Terror-Operation*). – Bei einer **Anti-Terror-Operation** in Pakistan ist ein hochrangiges Mitglied des Terrornetzwerks Al Qaeda getötet worden (sat 1 vom 27.10.2006).

Менш вживаним при утворенні неологізмів-комполит є префікс *super* (lat.), що надає іменникам високої або найвищої ступені якості, посиленого ефекту дії (однак, він є частотним при утворенні неологізмів-прикметників): *Supervirus* (auch: *Super-Virus* – d. h. genetische Kombination eines Vogelgrippevirus mit einem menschlichen Grippevirus). – Und Impfungen gegen Influenza schützen nicht gleichzeitig vor einem neuen **Super-Virus** (Frankfurter Rundschau vom 20.08.2005); *Supertaifun* (d. h. tropischer Wirbelsturm mit Windgeschwindigkeiten ab 240 km/h). – Ab 240 Stundenkilometer werden solche Wirbelstürme als **Supertaifun** bezeichnet (Die Welt vom 19.05.2006); *Superminister* (auch: *Super-Minister* – d. h. Minister mit mehreren Ressorts). – So wird CSU-Chef Edmund Stoiber als **Superminister** für Wirtschaft und Finanzen gehandelt (Die Welt vom 25.05.2005).

Майже невживаними в даний час при утворенні неологізмів-комполит є запозичені префікси – *mini*, *mega*, *ultra*, які були раніше надто популярними, а також напівпрефікс *an*. Ми зафіксували лише декілька прикладів (однак вищеназвані префікси є частотними при утворенні неологізмів-прикметників і вживаються у дискурсі для підсилення тих чи інших ознак дії). Напр.: *Minijobzentrale* (auch: *Minijob-Zentrale* d. h. zentrale Verwaltungsstelle der 2003 eingeführten Minijobs). – Chaotische Zustände bei der **Minijob-Zentrale**: Aus Angst vor dem geplanten Schwarzarbeits-Gesetz versuchen in diesen Tagen viele Bürger, ihre Haushaltshilfen offiziell anzumelden und somit zu legalisieren (Der Tagesspiegel vom 14.01.2004); *Megapixel* (d. h. Einheit zur Angabe der Sensor- und Bildauflösung in der Digitalfotografie: Eine Million Bildpunkte). – Auf keinen Fall sollte er dem Pixelwahn erliegen: Es müssen nicht zehn **Megapixel** sein... (Leipziger Volkszeitung vom 20.10.2006); *Anwerbestopp* (d. h. Ende des Anwerbens ausländischer Arbeitskräfte). –

Uneins sind sich die Parteien auch bei der Frage des **Anwerbestopps** und der Integrationsmaßnahmen (Tagesschau vom 09.03.2004).

Натомість набувають поширення напівпрефікси: *über, aus, auf*. Напівпрефікс *über* надає іменникам-комполітатам підсилюваного значення: *Überflugsrecht* (d. h. die Erlaubnis von Staaten, ihr Territorium oder Teile davon zu überfliegen). – Nach den Terroranschlägen vom 11. September 2001 wurden auch in anderen Hauptstädten die **Überflugsrechte** eingeschränkt (Der Tagesspiegel vom 27.07. 2005); *Übergangsministerpräsident* – Die Terrororganisation Al-Qaida bekannte sich zu einem Mordversuch auf **Übergangsministerpräsident** Alawi, bei dem zwei Sicherheitsbeamte ums Leben kamen (Der Spiegel vom 22.04.2005); *Übernahmeziel* – (d. h. Plan eines Unternehmens, ein anderes Unternehmen aufzukaufen). – Eines der nächsten **Übernahmeziele** könnten Experten zufolge der Generikahersteller Stada sein (N-TV vom 02.12.2006).

Напівпрефікси *aus* та *auf* вживаються в іменниках, що співвідносяться з дієсловами, які позначають відповідну дію, напр.: *Ausbildungspakt* (d. h. Vereinbarung zur Schaffung von Ausbildungsplätzen zwischen den Bundesregierung und der Wirtschaft 2004). – Eine gesetzliche Ausbildungsplatzabgabe konnte die Wirtschaft mit dem **Ausbildungspakt** abwenden (Berliner Zeitung vom 18.03.2005); *Ausgabenproblem* (d. h. Geldknappheit wegen zu hoher Ausgaben). – Berlin habe kein Einnahme, sondern ein **Ausgabenproblem**, sagte Teufel (Berliner Zeitung vom 24.01.2004); *Aufenthaltsgesetz* (d. h. Gesetz, das die Anwesenheit von Ausländern in Deutschland regelt). – Im **Aufenthaltsgesetz** soll ein Mindestrahmen staatlicher Integrationsangebote ... gesetzlich geregelt werden (Süddeutsche Zeitung vom 22.01.2005); *Aufstellungsgebot* – Dieses sogenannte **Aufstellungsgebot** gilt auch in besonders gefährdeten Gebieten in Mecklenburg-Vorpommern und Nordrhein-Westfalen (Die Welt vom 14.10.2005); *Aufständischenhochburg* (*auch: Auständischen-Hochburg* – d. h. Widerstandszentrum gegen eine Besatzung). – Zum Auftakt der Operation "Eiserne Faust" rückten nach Militärangaben rund 1000 Soldaten in die **Aufständischen-Hochburg** Sada in der Provinz Al-Anbar ein (Thüringer Allgemeine vom 02.10.2005).

Активно використовується сьогодні префікс *bio* (gr.), який надає іменникам значення явищ, галузей знань, що пов'язані з живими організмами. Це переважно термінологічна лексика з різних галузей суспільного життя. Він вживається при утворенні похідних іменників: *Biobetrieb* (*auch: Bio-Betrieb* – d. h. landwirtschaftlicher Betrieb, der

ökologischen Landbau betreibt). – Doch ganz ohne Chemie kommen auch **Bio-Betriebe** nicht aus... (Süddeutsche Zeitung vom 13.09.2006); *Biopolitik* (d. h. Regelungen zur Abwägung von Menschenwürde gegenüber Forschungsinteressen). – Aus ethischen und aus Gründen Risikobewertung plädiert gegenwärtig eine Mehrheit der Partei in der **Biopolitik** für eine Selbstbegrenzung des menschlichen Entdeckerdrangs (Der Tagesspiegel vom 16.06.2006); *Biofleisch* (auch: *Bio-Fleisch* – d. h. Fleisch von Tieren aus ökologischer Aufzucht). – Er muss zu **Biofleisch** greifen, wenn er sicher gehen will, dass kein gentechnisch erzeugtes Futter verwendet wurde (Der Spiegel vom 19.04.2004).

Префікс *bio* використовується при утворенні неологізмів-комполит, напр.: *Biokraftstoff* (auch: *Bio-Kraftstoff* – d. h. aus Biomasse erzeugter Treibstoff). – Im Jahr 2005 ist der Verbrauch von **Biokraftstoff** im Südwesten im Vergleich zum Vorjahr um 60 Prozent gestiegen (Reutlinger General-Anzeiger vom 02.08.2006); *Biotechnologiewert* (auch: *Biotechnologie-Wert* – d. h. Wertpapier aus dem Bereich Biotechnologie). – Rund ein Viertel des gesamten Nemax-50-Verlustes gingen ... auf das Konto der **Biotechnologiewerte** (Die Welt vom 06.08.2002); *Biowaffenexperte* (auch: *Biowaffen-Experte* – d. h. Spezialist für biologische Waffen). – Die meisten **Biowaffenexperten** glauben, dass die Herstellung von Pockenviren im großen Maßstab nur mit hohem Aufwand möglich ist, aber es gibt Belege für das Gegenteil (Der Tagesspiegel vom 11.01.2005).

Лексичні інновації можуть утворюватися також шляхом довільного словоскладання, наприклад, від графічно-фонетичних усічень (аббревіатур) з додаванням одного, рідше двох компонентів (переважно іменників) з метою створення нового слова, напр.: *Ökobetrieb* → *ökologisch* + *Betrieb*; *Ökoweizen* → *ökologisch* + *Weizen*; *Ökolandbau* → *ökologisch* + *Landbau*; *Ökosozialprodukt* → *ökologisch* + *sozial* + *Produkt*. Зазначимо, що *Öko* вживається в значенні – "auf naturnahe Art und Weise erfolgreich; der natürlichen Umwelt gerecht werden; mit Umweltproblemen in Beziehung stehend.

Аналіз матеріалу доводить, що у дискурсі мас-медіа неологізми використовуються для підвищення прагматичної ефективності висловлення. Наголосимо, що в даний час утворення німецьких неологізмів зокрема комполит (згідно результатів нашого дослідження) є домінуючим.

Нами також виявлено, що набувають поширення змішані комполити-неологізми, які побудовані насамперед з англійських та

німецьких компонентів, що пояснюється екстралінгвістичними причинами проникнення запозичень у німецьку мову (економічним, інформаційним процесом та культурним впливом США). Такі неологізми розширюють експресивно-стилістичні можливості німецького дискурсу. Окремі з них частково асимілюються, пристосовуються до орфографічних та морфологічних норм німецької мови, напр.: *Onlineumfrage* (*auch: Online-Umfrage*). – Laut einer ... **Online-Umfrage** nähert sich die Zufriedenheit der Deutschen in Ost und West immer weiter an (Der Spiegel vom 28.04.2005); *Peace-Zeichen* – Die Demonstranten, nach Angaben der Veranstalter rund 40000, stellten sich im Central Park zu einem **Peace-Zeichen** zusammen (Der Spiegel vom 03.05.2005); *Phishing-Attacke* – Das Bundeskriminalamt und die estnische Polizei haben eine großangelegte Serie von **Phishing-Attacken** auf deutsche Bankkunden gestoppt (Der Spiegel vom 17.11.2005); *Musikplayer* (*auch: Musik-Player*). – Und seinen Triumphzug setzt der digitale **Musikplayer** trotz der ständig nachdrängenden Konkurrenz ganz ungerührt fort ... (Die Welt vom 15.04.2005); *Wahlteam* (d. h. Politiker, die Kanzlerkandidaten aktiv im Wahlkampf unterstützen). – So komme Schröder zwar insgesamt besser an – jeder dritte Wähler schätze aber das **Wahlteam** von Merkel als kompetenter ein (Reutlinger General-Anzeiger vom 19.09.2005).

Нами виявлено також фонетично неасимільовані англіцизми неологізми-композиції. Вони складають незначну частину у словнику, однак їх чимало на шпальтах газет та журналів, на екранах телевізорів, напр.: *Squeeze-Out* (*auch: Squeeze-out* – d. h. Hinausdrängen). – Für ein **Squeeze-Out** sind 95 Prozent des Grundkapitals nötig (Frankfurter Rundschau vom 12.03.2003); *Teamsprint* (*auch: Team-Sprint* – d. h. Disziplin beim Skilanglauf). – Die Langläufer gingen im erstmals bei Olympia ausgetragenen **Teamsprint** erneut leer aus (Schwäbische Zeitung vom 15.02.2006); *Topscorer* (*auch: Top-Scorer* – d. h. erfolgreicher Spieler). – Ohne ihren Denker, Lenker und **Topscorer** waren die Suns zum Mittelmaß-Team verkümmert (Der Spiegel vom 20.02.2005); *Underweight* – (d. h. Einstufung bei einer Aktienbewertung). – So stehen Allianz bei Morgan Stanley und Lehman Brothers auf **Underweight**, bei Merill Lynch auf Sell (Die Welt vom 24.05.2003); *Basecamp* – (d. h. Basislager von Bergsteigern). – Trotz der heftigen Winde konnte der Hubschrauber ins **Basecamp** fliegen und den Kranken zur Behandlung nach Katmandu abtransportieren (Der Spiegel vom 06.05.2003); *Flat-Tax* – (d. h. Pauschalsteuer: Einheitssteuersatz bei der Einkommensteuer). – CDU und

CSU haben ihr Ziel bei der Bundestagswahl deutlich verfehlt, weil sie zuviel über **Flat-Tax** und zuwenig über Menschen geredet haben (Die Welt vom 05.12.2005); *Overweight* – (d. h. Einstufung bei Aktienbewertung). – Das Kursziel wurde von 46,50 auf 55,00 US-Dollar hochgesetzt und die Aktie zugleich mit **Overweight** bestätigt (N-TV vom 05.03.2005); *Wellness* – (d. h. ganzheitliches Gesundheitskonzept insbesondere zur Steigerung des Wohlbefindens). – **Wellness** ist eben ein Kind der Globalisierung – aus allen Kulturkreisen werden wohlklingende Wohlfühlangebote gemixt (Süddeutsche Zeitung vom 10.12.2002).

Вищенаведені неологізми зберігають вимову мови оригіналу, але орфографічно пристосовуються до мови-реципієнта. Наша вибірка із лексикографічних джерел, газетно-журнальної інформації, телепрограм, інтернет-даних засвідчує, що значна частина англійських запозичень поповнила і поповнює словникові парадигми німецької мови. Вони вживаються як експресивні стилістичні новими, напр.: *Deadline* (Abgabetermin); *Dresscode* (Kleidervorschrift); *Flatrate* (Grundpreis, Pauschale); *Headline* (Schlagzeile, Überschrift); *Mediaman* (Journalist); *Lifestyle* (Lebensart); *Soundtrack* (Filmmusik); *Workflow* (Arbeitsablauf); *Editorial* (Leitartikel); *Discounter* (Billigladen).

Серед них є чимало молодіжних запозичень, напр.: *Streetchuge*, *Streetsoccer*, *Rave*, *Outfit*, *Oldtimer*, *Deathmatch*, *Screenshot*.

Запозичення розширюють експресивно-стилістичні можливості німецького словникового складу. Ряд із них допомагають диференціювати загальне поняття і слугують означенням реалії чужої культури. З цього приводу О.І. Чередниченко наголошує, що якщо англійські слова будуть запозичуватися для номінації нових понять і предметів, то їх використання буде доцільним, оскільки розв'язується проблема дефіциту номінативних ресурсів, який відчуває будь-яка мова у процесі історичного розвитку [6:74]. Водночас вчений застерігає від надмірного використання запозичень особливо засобами масової інформації, оскільки виникає загроза засмічення мови і радить бодай би частково адаптувати їх до системи мови-реципієнта [6:81-82]. Ми цілком поділяємо його думку.

Окремі німецькі та запозичені неологізми зазнають у медіадискурсі семантичних перетворень, змінюють своє семантично-стилістичне навантаження внаслідок перейменування (розширення або звуження значення). Найбільш характерним видом семантичних змін у досліджуваних лексиці є метафори. Метафоризація полягає в

семантичному переосмисленні за подібністю властивостей ознак чи характерних рис. Це може бути подібність за функцією, формою, рисами характеру, зовнішністю, кольором тощо. Щоб переконатися в цьому наведемо приклад інформаційно-експресивного підтипу тексту газетно-публіцистичного стилю:

"Das Blutbad geht noch weiter"

Die Folgen der US-Immobilienkrise sind für die Finanzbranche weitaus dramatischer als bislang bekannt. Allein den Wall-Street-Schergewichten drohen Verluste von über 200 Milliarden Dollar. Auch deutschen Geldinstituten stehen noch harte Zeiten bevor.

*... Die Krise fordert immer neue Opfer. Längst geht es nicht mehr um Millionen, sondern um Milliarden ... Auf über 40 Milliarden Dollar addieren sich bereits die Abschreibungen der zehn größten Verlierer. Und selbst das ist erst der Anfang... Wirtschaftswissenschaftler und Zentralbanker erwarten schon einen Totalverlust von über 200 Milliarden Dollar. "Das **Blutbad** geht weiter und wird sich noch deutlich verschlimmern", glaubt Nouriel Roubini, einer der profiliertesten US-Ökonomen. [Spiegel, 2007. – Nr. 46. – S. 78].*

У вищенаведеному інформаційно-експресивному тексті спостерігається логічне поєднання інформаційного, аналітичного та емоційного мовлення. Даний текст пронизаний авторським ставленням до подій. А використаний у заголовку текста експресивний новум – **Blutbad** (Ermordung, Tötung), набуває в тексті нового семантичного навантаження, – Verlust, Krise, про що сигналізує уже орфографія – заголовки взято у лапки разом з неологізмом. Отже, з метою передачі експресії викладених фактів журналіст свідомо підбирає стилістичні засоби, зокрема неологізми, щоб вплинути на адресата і спонукати його висловити своє суб'єктивно-оцінне ставлення.

Наведемо інший підтип тексту газетно-публіцистичного стилю – репортажний. Наголосимо, що основною метою репортажа – зробити читача співучасником зображуваного. У ньому динамічно викладається матеріал, швидко і контрастно через пряму авторську співучасть (його оцінку, симпатії, антипатії). Тут синтезуються два початки: інтелектуальне й емоційне. Заголовок виконує у таких текстах інформативну й експресивно-апелятивну функції, тому у ньому часто використовуються семантичні неологізми, образні метафори, напр.:

"Die Geier warten"

Glückloser Brown seit einem Jahr im Amt / Pannen in Serie

Es ist ein Jahrestag, den Gordon Brown wohl lieber vergessen als feiern möchte... Der britische Premierminister ist genau ein Jahr im Amt, doch in diesen zwölf Monaten reihte sich ein Unglück an das andere. Nach einer kurzen Phase der Euphorie stürzte Brown soweit ab, dass er mittlerweile als der unbeliebteste Regierungschef des Vereinten Königreichs gehandelt wird. Nicht nur innenpolitisch wirkte der Labour-Chef oft eher tollpatschig als staatsmännisch. Zehn – Jahre hatte der ehemalige Finanzminister auf das Erbe seines Vorgängers Tony Blair gewartet – doch den Job hatte er sich wohl anders ausgemalt. Von einem Parteispenskandal über verlorene CDs mit den Daten von Millionen Bürgern bis zum Kollaps einer der größten britischen Hypothekenbanken: nichts blieb ihm erspart. Im Ausland sorgte sein verspäteter Auftritt bei der Unterzeichnung des Vertrags von Lissabon für Kopfschütteln. Die Hoffnung, dass er im Irak klare Ziele setzt, blieb unerfüllt. Einen Zeitplan für den Truppenabzug gibt es – wohl aus Rücksicht auf die USA – immer noch nicht. Und auch die steigende Zahl der toten britischen Soldaten in Afghanistan bringt Brown unter Druck...

*Angesichts der desolaten Lage blieb es rätselhaft, warum Brown umstrittene Gesetze gegen den Willen vieler in seiner Partei durchdrückte – z. B. die Verlängerung der Haft ohne Anklage für Terrorverdächtige oder ein Embryonengesetz. Nur mit großer Überredungskunst konnte der Chef eine Revolution in der Partei abwenden. „Die **Geier** hatten schon darauf gewartet, zuzuschnappen“, sagte ein Staatssekretär [Schweriner Volkszeitung vom 26. Juni 2008. – S. 10].*

Таким чином, слово **die Geier** зазнає семантичної трансформації у дискурсі і виконує у цьому тексті роль образної метафори (перейменування на основі подібності функції) і означає – люди, які готові розірвати на шматки інших.

Отже, вищенаведений семантичний неологізм у цьому тексті образна експресема, яка загострює увагу адресата до викладених подій і викликає у нього певні реакції.

Семантичних трансформацій зазнають також запозичені неологізми, напр.: *Skatejam* (engl. to skate = Rollschuh laufen und engl. to jam = improvisieren). У німецькій мові це слово розширило своє значення і означає – wunderbare Musik mit verschiedenen Tricks und Improvisationen. Наведемо інше англійське запозичення *Mousepotato* (engl. mouse = Maus und engl. potato = Kartoffel) у німецькій мові розширило значення і означає – Computerhocker (das sind die Menschen

mit blauer Gesichtsfarbe und roten Augen, denen beim stundenlangen Surfen und Chatten im Internet andere Freizeitaktionen flöten gehen). Воно утворене за аналогією *Couch potato* für: Stubenhocker, тут перейменування за кольором та за функціональним аспектом.

Таким чином, сучасний німецький медіадискурс постійно поповнюється лексичними інноваціями, насамперед німецькими неологізмами-композирами, які є домінуючими серед інших новоутворень. Продуктивним є також деривативний спосіб утворення неологізмів. Набувають поширення змішані композири-неологізми, а також неасимільовані англійські запозичення, що виконують у дискурсі прагматичну функцію. Ряд неологізмів зазнає семантичних перетворень і виконує роль образних стилістем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Турчин М.М. Неологізми у сучасній німецькій мові // Матеріали міжнар. наук. конф. "Іноземномовна комунікація: здобутки та перспективи". Тернопіль, 2006. – С. 111-112.
2. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М.: Наука, 1986. – 143 с.
3. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Вінниця: Нова книга, 2004. – 272 с.
4. Костомаров В.Г. Русский язык на газетной полосе. Некоторые особенности языка современной публицистики – М.: МГУ, 1971. – 267 с.
5. Quasthoff U. Deutsches Neologismenwörterbuch: Neue Wörter und Wortbedeutungen in der Gegenwartssprache. Walter Gruyter. Berlin. New York, 2007. – 690 S.
6. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. К.: Либідь, 2007. – 248 с.

ХАРЧЕНКО О.В.

Міжрегіональна Академія Управління Персоналом

ІРОНІЧНИЙ ДИСКУРС ЗМІ США ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ

Стаття фокусує свою увагу на такому субжанрі іронічного дискурсу як комічні новини в американських ЗМІ. Проведене дослідження виявляє, що усі "інформаційні статті" вибірки характеризуються актуальністю, іронічною тональністю, комізмом, оцінною природою, а також використанням таких трансформацій комічного, як іронія ситуації та метафора. Як додаткові трансформації використовуються риторичні прийоми вербальної іронії такі як антифразіс, епітроп, гіпербола, метафори.

Ключові слова: іронічний дискурс, трансформації комічного, антифразіс, епітроп, гіпербола.

Статья фокусирует своё внимание на таком субжанре иронического дискурса как комические новости в американских СМИ. Проведённое исследование показывает, что все "информационные статьи" выборки характеризуются актуальностью, комизмом, иронической тональностью, оценочной природой, а также использованием таких главных трансформаций комического, как ирония ситуации и метафора. В качестве дополнительных